3. 8. 2021

ID: 113360

Dokazování

Podle § 66 obč. zák. soud za nezvěstného může prohlásit svéprávného člověka, který opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není o něm známo, kde se zdržuje. Soud uvede v rozhodnutí den, kdy nastaly účinky prohlášení nezvěstnosti. Pro potřeby trestního řízení v § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. však není třeba, aby bylo o tom, že je osoba, jejíž výslech má být proveden, nezvěstná, rozhodnuto soudem ve smyslu § 66 a násl. obč. zák., je však třeba, že je výsledky šetření orgánů trestního řízení prokázáno, že po takové osobě bezvýsledně, pátraly nebo se bezvýsledně o provedení takového výslechu pokoušely a že osoba opustila své bydliště, nepodala o sobě zprávu a není o ní těmto orgánům známo, kde se zdržuje, tedy že není znám její pobyt.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 246/2021-350 ze dne 14.4.2021)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného T. U., nar. XY v XY, trvale bytem XY, nyní ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Příbram, proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 13 To 240/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Mělníku pod sp. zn. 1 T 65/2020, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněného T. U. odmítá.

Z odůvodnění:

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Mělníku ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 1 T 65/2020, byl obviněný T. U. uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustil tím, že dne 2. 4. 2020 v době od 06:50 hod. do 06:55 hod. na XY stezce u prvního železničního tunelu v XY, bez varování udeřil pěstí do levé tváře poškozeného K. K., nar. XY, který po této ráně otřesený upadl na zem a následně tomuto sdělil, ať se nezvedá, nebo ho dokope a donutil ho k vydání finanční hotovosti ve výši 470 Kč a mobilního telefonu černé barvy v červeném plastovém zavíracím obalu s náhradní baterkou zn. Microsoft s procesorem Windows nezjištěného typu a výrobního čísla v hodnotě 2.000 Kč bez SIM karty, kterou dovolil poškozenému před vydáním vyndat.

2. Za uvedený zločin byl obviněný odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání třiceti šesti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

3. Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozsudkem ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 13 To 240/2020, z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil uvedený rozsudek ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněného odsoudil podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou.

II. Z dovolání obviněného

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání, jímž vytýkal procesní pochybení, extrémní nesoulad skutkových zjištění s provedenými důkazy, a poukazoval na nesprávné hmotněprávní posouzení za vinu mu kladeného činu.

5. Obviněný tvrdil, že soudy dostatečně neobjasnily či, jímž byl uznán vinným, a že pro závěr o tom, že jej spáchal, vycházely pouze z jednoho důkazu, a to výpovědi poškozeného K. K. Poukazoval na to, že postup, jakým byla jeho výpověď přečtena, nebyl v souladu s trestním řádem. Poškozený vypovídal v postavení svědka pouze jednou v přípravném řízení, o čemž svědčí protokol ze dne 11. 5. 2020, který byl při hlavním líčení namísto výslechu svědka přečten v rozporu s § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., neboť soud nezajistil, aby byl tento poškozený hledán na všech jemu známých formálních adresách, zejména pak ve stanovém městečku u XY stezky a v charitě v XY. Důsledkem bylo, že se poškozený k výslechu nedostavil. Z tohoto důvodu nemohla být naplněna podmínka jeho nedostupnosti, neboť soudu prvního stupně muselo být zřejmé, že se svědek pohybuje i v okolí těchto míst, nicméně postupoval čistě formalisticky a ve skutečnosti se mu ani nesnažil doručit předvolání k hlavnímu líčení. Odvolací soud tento postup nalézacího soudu nedůvodně označil i přes uvedené vady správným.

6. Kromě těchto výhrad obviněný považoval výpověď poškozeného za nevěrohodnou, neboť jde o osobu desetkrát trestanou, která denně požívá alkohol. Připustil přitom, že se s poškozeným osobně setkal a udeřil ho pěstí do obličeje. Vyloučil však, že by tak činil za účelem přisvojení si mobilního telefonu či peněz poškozeného, a tedy bez loupežného úmyslu, protože pokud mu dal facku, neudělal to proto, aby se zmocnil jeho věcí.

7. K vadnému právnímu závěru o tom, že v jeho činu byl shledán zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku uvedl, že z žádného objektivního důkazu nevyplynulo, že by poškozený v době spáchání skutku skutečně vlastnil předmětný mobilní telefon, a nepotvrdil to ani žádný z vyslechnutých svědků, a ani u obviněného při zadržení dne 3. 4. 2020 nebyly zajištěny věci, které by měly pocházet z trestné činnosti. Nic podle obviněného nesvědčí o tom, že by s těmito věcmi po činu jakkoli naložil. Neexistuje proto žádný relevantní a objektivní důkaz, který by prokazoval skutek tak, jak byl popsán svědkem K. K., a proto soudy nemohly učinit závěr, že šlo o loupež.

8. Pochybení orgánů činných v trestním řízení spatřoval v provedené rekognici s poškozeným, a nebylo důležité, že se s poškozeným zná delší dobu, protože osoby nebyly vybrány tak, aby u nich byla v obličeji patrná obdobná oční vada, jíž obviněný trpí. Nebylo tudíž respektováno ustanovení § 104b odst. 3 věty první tr. ř. Soudy zcela nedůvodně tyto námitky bagatelizovaly a nevypořádaly se s nimi.

9. Nejasným bylo, zda státní zástupce udělil souhlas s jeho zadržením podle § 76 odst. 1 tr. ř., neboť žádost policie o vydání předběžného souhlasu se zadržením osoby podezřelé ze dne 2. 4. 2020 sice obsahuje jeho podpis ze dne 3. 4. 2020, avšak již zde není uvedeno sdělení, zda státní zástupce se zadržením souhlasí či nikoli, z čehož jednoznačně vyplývá, že souhlas udělen nebyl. Proto bylo zadržení obviněného dne 3. 4. 2020 provedeno v rozporu s trestním řádem a řízení je stiženo vadou, jíž neodstranilo konstatování odvolacího soudu, že souhlas vyplynul ze spisového materiálu. Za nesprávné považoval i to, že obhájce nebyl státním zástupcem vyrozuměn podle § 176 odst. 1 tr. ř. o podání obžaloby, neboť ve stejný den došlo k jeho výměně i podání obžaloby soudu prvního stupně, jemuž napadla dne 4. 6. 2020. Nový obhájce se o obžalobě dověděl až ze strany soudu prvního stupně společně s předvoláním k hlavnímu líčení. Tímto postupem byla podle obviněného znemožněna jeho účinná obhajoba v době od podání obžaloby do nařízení hlavního líčení.

10. Za nedostatek též považoval, že jemu a ani jeho obhájci do dne podání dovolání nebylo doručeno rozhodnutí Krajského soudu v Praze, jímž bylo rozhodnuto o stížnosti ze dne 8. 6. 2020 proti

usnesení Okresního soudu v Mělníku ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 2 Nt 161/2020, a lze se domnívat, že o uvedené stížnosti nebylo dosud rozhodnuto. Ani na tuto námitku soudy nereagovaly.

11. Závěrem dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 13 To 240/2020 i rozsudek Okresního soudu v Mělníku ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 1 T 65/2020, a podle § 265k odst. 2 tr. ř. i další rozhodnutí na zrušené rozsudky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Mělníku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III. Z vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství a reakce na ni

12. Státní zástupkyně působící u Nejvyššího státního zastupitelství (§ 265h odst. 2 tr. ř.) v písemném vyjádření k námitkám uvedeným v dovolání poukázala na jejich shodný obsah s již dříve uplatňovanou obhajobou obviněného s tím, že podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. neodpovídají jeho zákonným podmínkám a nenaplňují žádný z dovolacích důvodů. V procesním postupu soudů neshledala vady ani tehdy, když čin obviněného byl prokázán pouze výpovědí poškozeného K. K. z přípravného řízení. Poukázala na přesvědčivost jím uváděných tvrzení, neboť své přepadení a odcizení uvedených věcí nahlásil bezprostředně po útoku. Vysvětlila, že soudy podrobně popsaly úvahy vedoucí k vině obviněného, které nevzbuzují pochybnosti a v podrobnostech na přezkoumávaná rozhodnutí poukázala. K dalšímu obsahu dovolání shledala, že obviněný soudům vytýkal nesprávný postup při hodnocení provedených důkazů, a když neshledala žádnou námitku proti použité právní kvalifikaci, navrhla, aby Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl, protože bylo podáno z jiných důvodů, než jsou vymezeny v § 265b tr. ř.

13. K tomuto vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství obviněný sdělil, že obsah jeho dovolání zcela koresponduje s judikaturou Ústavního soudu zabývající se problematikou extrémního rozporu skutkových zjištění s provedenými důkazy (srov. nález Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04, a další). Objasnil, že podstatou dovolání není zasahování do hodnocení důkazů, jak uvádí státní zástupkyně, nýbrž to, že pro neexistenci důkazů chybí podklady pro závěr o jeho loupežném úmyslu ve smyslu § 173 odst. 1 tr. zákoníku, který nebyl objasněn ani z hlediska, zda směřoval k odcizení mobilního telefonu, přičemž existence tohoto telefonu ani nebyla prokázána. Soudy se nezabývaly tím, zda se nejednalo pouze o přečin výtržnictví nebo ublížení na zdraví. Uvedl i další konečný návrh i argumenty shodné s těmi, které jsou obsahem dovolání.

IV. Přípustnost a další podmínky dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

15. Možnost přezkoumat správnost napadených rozhodnutí má Nejvyšší soud tehdy, jestliže námitky uvedené v dovolání korespondují s důvody, o které dovolatel dovolání opřel. Významné také je, aby označený důvod byl obsahově tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen v napadeném rozhodnutí, a teprve v návaznosti na takové tvrzené a odůvodněné hmotněprávní pochybení lze vytýkat i nesprávná skutková zjištění (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/2003).

16. Důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné použít, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu lze namítat zásadně vady právní povahy, tedy to, že

skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Zjištěnému skutku lze dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Nikoliv právní vady, ale nedostatky ve skutkových zjištěních nelze v rámci dovolání vytýkat prostřednictvím žádného důvodu podle § 265b tr. ř. [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 3 Tdo 68/2002 (uveřejněné pod č. 16/2002 – T 396 v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu). Uvedená zásada je spojena s požadavkem na to, aby označený důvod byl skutečně obsahově tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen v napadeném rozhodnutí, a teprve v návaznosti na takové tvrzené a odůvodněné hmotněprávní pochybení lze vytýkat i nesprávná skutková zjištění. Pro naplnění uvedeného dovolacího důvodu nepostačuje pouhý formální poukaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů, aniž by byly řádně vymezeny hmotněprávní vady v napadených rozhodnutích spatřované (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03).

17. Podkladem pro posouzení správnosti právních otázek ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu je skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně, jenž Nejvyšší soud nemůže měnit (srov. přiměřeně usnesení Ústavního soudu např. ve věcech ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, aj.).

18. Výjimku z tohoto pravidla představuje námitka porušení pravidel spravedlivého procesu stanovená článkem 6 Úmluvy (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl.ÚS-st. 38/14, vyhlášeno jako sdělení Ústavního soudu pod č. 40/2014 Sb., uveřejněno pod st. č. 38/14 ve sv. 72 Sb. nál. a usn. ÚS ČR). K takovému přezkumu by však bylo možné přikročit jen tehdy, když by byla zjištěna zjevná absence srozumitelného odůvodnění rozsudku, kardinální logické rozpory ve skutkových zjištěních a z nich vyvozených právních závěrech, opomenutí a nehodnocení stěžejních důkazů atp. (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2000, sp. zn. II. ÚS 215/99, dále ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 30. 11. 1995, sp. zn. III. ÚS 166/95 nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. III. ÚS 376/03).

V. K námitkám proti procesním nedostatkům

19. Podle obsahu podaného dovolání je zřejmé, že část námitek byla zaměřena proti procesním postupům bez dopadu na meritorní rozhodnutí a zcela nesouvisejí ani s označeným či jiným dovolacím důvodem, přesahují jakýkoliv rámec dovolání, jakožto mimořádného opravného prostředku, jenž má přesně zákonem stanovené formální podmínky, za nichž ho lze uplatnit (§ 265a odst. 1 tr. ř.). Proto dovolání, v němž je namítáno, byť s odkazem na konkrétní dovolací důvod, že soudy pochybily v některé fázi vazebního řízení, je dovoláním nepřípustným (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 8 Tdo 587/2012). Z tohoto důvodu Nejvyšší soud považoval za výhrady, které nebylo možné v dovolání vůbec uplatnit, tvrzení, že mu dosud nebylo doručeno rozhodnutí stížnostního soudu o stížnosti ze dne 8. 6. 2020 proti usnesení Okresního soudu v Mělníku ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 2 Nt 161/2020, týkající se vazebního řízení, i to, že státní zástupce nedal souhlas s jeho zadržením. Pro jejich zcela nepřípustnou povahu se jimi Nejvyšší soud vůbec nezabýval.

20. Výhradou mimo dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je tvrzení, že státní zastupitelství nevyrozumělo nově ustanoveného obhájce obviněného podle § 176 odst. 1 tr. ř. o tom, že byla podána obžaloba. Touto námitkou obviněný poukazuje na vadu v postupu státního zástupce před podáním obžaloby, a byť se netýká žádných dovolacích důvodů, lze jen pro úplnost uvést, aby byla vyloučena pochybnost o nedodržení práv obviněného na obhajobu, že o takovou situaci se

nejedná. Obhájce Mgr. Andrej Najman byl obviněnému ustanoven usnesením ze dne 1. 6. 2020 (č. l. 136 spisu), obžaloba byla u soudu prvního stupně podána dne 4. 6. 2020 (č. l. 121 spisu) a o podání obžaloby byl obhájce obviněného vyrozuměn soudem prvního stupně dne 17. 6. 2020 (doručenka u č. l. 137 verte spisu) společně s předvoláním k vazebnímu zasedání nařízenému na 22. 6. 2020, a hlavnímu líčení na 20. 7. 2020. Vazebnímu zasedání dne 22. 6. 2020 byl obhájce přítomen (srov. protokol na č. l. 149 a 150 spisu). Nadto obžaloba byla obhájci obviněného zaslána více než měsíc před tím, než proběhlo hlavní líčení, tedy při plném respektu ke všem lhůtám, které je nutné k přípravě obhajoby zachovat. Byť tedy nedošlo k respektování ustanovení § 176 odst. 1 tr. ř. ze strany státního zastupitelství, byl tento postup v rámci trestního řízení zhojen ze strany soudu prvního stupně.

21. Vedle uvedených námitek neslučujících se s formálními podmínkami dovolání obviněným uplatnil výhrady, které na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dopadají, neboť vytýkal, že soudy jeho čin nesprávně právně posoudily jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ač o něj nemohlo jít, protože nejednal v loupežném úmyslu. Tyto námitky, byť je zčásti opírá o skutkové okolnosti, mají povahu hmotněprávní, protože podle něj nebyl naplněn znak úmyslu směřující ke zmocnění se věci násilím, neboť poškozeného sice fyzicky napadl, nikoliv však proto, aby jej oloupil. Vytýkal tak vady v posouzení jeho zavinění, které musí být podloženo výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplynout. Uvedená spojitost mezi skutkovými a právní výhradami vychází ze zásady, že okolnosti subjektivního charakteru lze zpravidla dovozovat toliko nepřímo z okolností objektivní povahy, z nichž je možno podle zásad logického myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem (srov. rozhodnutí č. 62/1973 a 41/1976 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 394/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. 5 Tz 225/2001 a další). Z těchto důvodů Nejvyšší soud na rozdíl od vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství v dovolání obviněného shledal hmotněprávní výhradu, u níž posuzoval její důvodnost.

22. Nejvyšší soud nejprve zkoumal, zda bylo pro závěr o vině obviněného z hlediska naplnění znaků zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, provedené dokazování dostatečné, a zda byly výsledky provedeného dokazování prokázány tyto znaky loupeže.

23. Zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku je předčasně dokonaným trestným činem, který je dokonán již v okamžiku, kdy pachatel použije násilí či pohrůžky bezprostředního násilí, jestliže tak činí s úmyslem zmocnit se cizí věci. S ohledem na námitky obviněného je třeba uvést, že úmysl pachatele se musí vztahovat jak k násilnému jednání, jímž chce pachatel překonat nebo znemožnit odpor oběti, pro který se jinak nemůže věci zmocnit, tak k tomu, aby se zmocnil cizí věci. Násilím i pohrůžka násilí jsou u loupeže prostředkem ke zmocnění se cizí věci. Násilím se rozumí použití fyzické síly k překonání kladeného nebo očekávaného odporu. Zmocnění se cizí věci znamená, že pachatel si zjedná možnost s takovou věcí nakládat s vyloučením toho, kdo ji měl dosud ve své moci (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2015, sp. zn. 7 Tdo 1215/2015, či ze dne 3. 9. 2014, sp. zn. 3 Tdo 1057/2014). Úmysl ovšem nemusí směřovat k trvalé dispozici s věcí, ale jak již bylo uvedeno, postačí i úmysl směřující k zmocnění se věci k přechodnému užívání nebo k jejímu zničení apod. [srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1730-1731]. O zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku jde i tehdy, jestliže pachatel sice začne uskutečňovat násilí nebo hrozí bezprostředním způsobením těžké újmy na zdraví z jakékoliv jiné pohnutky než zmocnit se cizí věci (např. jako reakci na předchozí nevhodné chování poškozeného), avšak během útoku takový úmysl pojme a útok nebo pohrůžka násilným útokem mají být prostředkem k tomu, aby se zmocnil cizí věci (k tomu srov. rozhodnutí č. 1/1980 Sb. nebo č. 3/2021 Sb. rozh. tr.).

24. Pro určení důvodnosti obviněným vznesených námitek Nejvyšší soud posuzoval, zda provedené

dokazování a výsledky z něj vyplývající, postačovaly pro závěr, že naplnil znaky zločinu loupeže především z hlediska zavinění.

25. Soud prvního stupně pro uvedené právní závěry vycházel z obsahu výpovědi poškozeného K. K. učiněné dne 11. 5. 2020 (č. l. 63 až 66 spisu), z jejíhož obsahu zjistil podstatné okolnosti, z nichž dovodil, že „…obviněný bez varování udeřil pěstí do levé tváře poškozeného, který po této ráně otřesený upadl na zem a následně tomuto sdělil, ať se nezvedá, nebo ho dokope a donutil ho k vydání finanční hotovosti ve výši 470 Kč a mobilního telefonu…“. Tyto skutečnosti podle soudů naplňují znaky zločinu loupeže podle 173 odst. 1 tr. zákoníku, jímž obviněného uznaly vinným (srov. body 22. rozsudku soudu prvního stupně a 9. rozsudku odvolacího soudu). Pro závěr o vině jde o soubor skutečností, jež tvoří kompletní slovní popis předmětného jednání tak, že mohlo být náležitě právně kvalifikováno (srov. odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. IV. ÚS 182/04). Existenci zavinění soudy v této věci dovozovaly nejen z charakteru a způsobu počínání obviněného před činem a při jeho realizaci, ale i po něm. Způsob, jakým zavinění vyjádřily v popisu skutku, je dostačující a vyplývá z ostatních rozhodných skutkových okolností, přičemž je bez významu, že by mohl být podrobnější nebo důkladnější (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 1652/2008).

26. Nejvyšší soud s ohledem na uvedená zjištění i výše rozvedené podstatné zásady rozhodné pro posouzení znaků skutkové podstaty uvedeného zločinu s právním posouzením činu souhlasil, protože soudy správně dovodily, že s ohledem na zjištěné skutečnosti obviněný jednal s úmyslem zmocnit se věcí poškozeného, úmysl zmocnit se cizí věci, pojal až v průběhu násilí prováděného z jiných pohnutek (srov. srovnávací stanovisko č. 1/1980 Sb. rozh. tr.). I když takový úmysl popíral, z dokazování vyplynulo, že poškozeného nejprve „bez varování udeřil do levé tváře“. Pokud jde o důvod tohoto jednání, ten podle učiněných zjištění objasněn nebyl, lze na něj však usuzovat z obsahu výpovědi poškozeného, který popsal chování obviněného, jenž se vrátil z výkonu trestu a docházel do stanoveného městečka, kde poškozený pobýval s dalšími bezdomovci, a zmínil případ jiného bezdomovce, jenž obviněnému předal 500,- Kč s žádostí o nákup, avšak obviněný peníze ani nákup nedonesl. Podle výpovědi poškozeného lze též usuzovat, že obviněný věděl, že poškozený si na brigádách přivydělával, a telefon jako věc viditelně užívaná rovněž byla zahrnuta jeho předchozím vědomím o něm. Posoudí-li se průběh vlastního činu, jak jej popsal poškozený, byl obviněným osloven jako první. Slovům, která vůči němu obviněný užil, nerozuměl, ale bezprostředně po nich ho náhle napadl úderem do levého ucha, což zapříčinilo pád poškozeného. Když byl na zemi, „mluvil obviněný něco o teplákové soupravě“ a říkal, aby se nezvedal, nebo ho „dokope“ a „donutil“ ho vydat mu asi 470 Kč a telefon, čemuž vyhověl. Lze jen dodat, že obviněný s věcmi odešel, a poškozený bezprostředně telefonoval na policii z blízkého obchodu na sídlišti. Takto popsané okolnosti dávají dostatečný podklad pro závěr nejen o objektivní stránce uvedeného zločinu, ale jsou i postačujícími pro doložení úmyslu obviněného směřujícímu ke zmocnění se cizí věci po předchozím násilí i pohrůžce násilí, které lze spatřovat jak ve fyzickém napadení, tak i slovech o „dokopání“. Záměr obviněného, ať byl na počátku útoku jakýkoliv, byť nelze vyloučit s ohledem na popsané souvislosti i to, že již tehdy chtěl poškozeného oloupit, zřetelně svědčí o snaze zmocnit se věcí, jež měl poškozený u sebe, a o nichž obviněný, jenž poškozeného znal, mohl předpokládat či vědět, že je u sebe má. Aktivně působil na vůli poškozeného a donutil ho, aby mu vydal mobilní telefon a hotovost. Jednal tak s úmyslem se zmocnit uvedených pro něj cizích věcí, a tedy chtěl způsobem uvedeným v zákoně poškodit zájem tímto zákonem chráněný [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku].

27. Na základě uvedených důvodů Nejvyšší soud v souladu se závěry soudů obou stupňů považoval zjištěné skutečnosti, a ve výroku rozsudku soudu prvního stupně vyjádřený skutek, za dostatečné podklad pro závěr, že obviněný uvedeným jednáním naplnil po všech stránkách znaky zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku. Tyto hmotněprávní závěry tudíž nesvědčí o obviněným namítaných vadách.

28. Obviněnému nebylo možné přisvědčit ani v té části dovolání, v níž zpochybnil procesní stránku věci tím, že výpověď poškozeného K. K. nebylo možné považovat za věrohodnou, že soudy pochybily, jestliže ji za podmínek § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. přečetly, a že byla vadně provedena rekognice.

29. Nejvyšší soud považuje za nutné uvést, že výhrada proti rekognici v této věci postrádá jakéhokoliv významu, a to zásadně proto, že byla jen podpůrným úkonem k urychlení přípravného řízení v situaci, kdy oba aktéři se osobně znali. Pouze poškozený, obviněného znal jen křestním jménem, a bylo třeba jej identifikovat, a jeho totožnost ověřit. Ostatně ani sám obviněný nepopírá, že poškozeného zná a že jej v inkriminované době fyzicky napadl (srov. bod 2. rozsudku soudu prvního stupně). Skutkové zjištění plynoucí z protokolu o rekognici, kdo byl pachatelem předmětného činu, plynulo z dalších ve věci provedených důkazů, přičemž pro rozhodnutí o vině obviněného, nebyl protokol o rekognici podstatným důkazem. Lze i přesto zmínit, že k porušení procesních pravidel v daných souvislostech nedošlo, uváží-li se že podle § 104b se rekognice koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. Uvedený účel byl v projednávané trestní věci splněn.

30. K namítané nevěrohodnosti poškozeného K. K. lze v souladu s názory soudů obou stupňů, které o jeho výpověď opřely závěr o tom, jak byl obviněným čin spáchán, souhlasit s tím, že tato výpověď je věrohodná, neboť s ohledem na výsledky provedeného dokazování nebyl důvod, aby jím uvedenému tvrzení neuvěřily (srov. body 4. až 22. odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně). Na podporu soudy rozvedených vysvětlení je třeba z obsahu spisu uvést, že poškozený K. K. dne 2. 4. 2020 nejprve telefonicky oznámil, že byl přepaden na XY stezce obviněným, a téhož dne v odpoledních hodinách, opět telefonoval, že jím byl konfrontován znovu. V obou případech byla vyslána na místo činu hlídka policie. Poškozený byl poprvé vyslechnut (viz úřední záznam ze dne 2. 4. 2020, č. l. 4 až 6 spisu), jenž za podklad pro závěr o vině obviněného nesloužil, neboť tím byla až procesní výpověď poškozeného v postavení svědka ze dne 11. 5. 2020, pořízená za přítomnosti obhájce obviněného (č. l. 63 až 66 spisu). Poškozený skutečnosti, které bezprostředně po napadení uvedl, popsal i ve své svědecké výpovědi. Soudy hodnotily poznatky, o nichž poškozený hovořil, a konfrontovaly je s dalšími ve věci provedenými důkazy, z nichž však nevyplynulo nic, co by jím uváděné skutečnosti zpochybňovalo. Na uvedeném závěru nemůže ničeho změnit ani obviněným namítaná minulost poškozeného, tj. že byl již opakovaně trestaný a požíval alkohol, neboť uvedené okolnosti se na jím sdělovaných tvrzeních vůbec nepodílely. Naopak je třeba uvést, že soud prvního stupně se věrohodností obviněného i poškozeného dostatečně zabýval a logicky vysvětlil, proč verzi prezentované obviněným neuvěřil, přičemž jeho postup v této otázce nebudí žádné pochybnosti. Soud prvního stupně si uvědomoval stěžejní význam výpovědi poškozeného, a z toho důvodu, při plném respektu k zásadám uvedeným v § 2 odst. 6 tr. ř., jeho věrohodnost posuzoval, se zřetelem na všechny ve věci provedené důkazy, které hodnotil jak jednotlivě, tak i ve vzájemných souvislostech. Na základě takto provedeného hodnocení důkazů dospěl k závěru, že výpověď poškozeného je věrohodná, a proto ji mohl vzít jako základ pro učiněná skutková zjištění. Odvolací soud tyto závěry podrobil z hlediska odvolání obviněného přezkumu, se soudem prvního stupně se ztotožnil a vysvětlil, z jakých důvodů vzneseným odvolacím námitkám nevyhověl. V odůvodnění dovoláními napadených rozhodnutí je dostatek podkladů pro závěr, že soudy nepominuly existenci rozporů mezi jednotlivými důkazy, ale naopak splnily svou povinnost podle § 2 odst. 6 tr. ř. zhodnotit věrohodnost a pravdivost každého důkazu jednotlivě, a poté v souhrnu s ostatními důkazy, a to vždy ve vztahu ke konkrétní skutečnosti v souladu s pravidly stanovenými v § 125 tr. ř. dostatečně srozumitelně a logicky vysvětlily.

31. Ze shora rozvedených důvodů tudíž nebylo možné přisvědčit ani námitce obviněného, že by z žádného objektivního důkazu nelze dovodit, že měl poškozený v době činu u sebe mobilní telefon, neboť tato skutečnost plyne přímo z jeho výpovědi, kterou soudy nižších stupňů označily za věrohodnou. Ze strany obviněného se tedy, pokud tuto skutečnost rozporoval, jednalo pouze o snahu

zpochybnit soudy učiněný skutkový závěr, který má oporu v řádně provedeném dokazování.

32. Výhrada obviněného zaměřená proti tomu, že výpověď poškozeného učiněná v pozici svědka v přípravném řízení byla v řízení před soudem pouze přečtena, je sice námitkou, která by mohla mít, pokud by bylo prokázáno, že v uvedeném postupu soudy pochybily, dopad na případnou nepoužitelnost tohoto důkazu, a případně i porušení pravidel spravedlivého procesu, ale takové skutečnosti Nejvyšší soud nezjistil.

33. Podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. se protokol o výpovědi spoluobžalovaného nebo svědka přečte také tehdy, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím ustanovením tohoto zákona a taková osoba zemřela nebo se stala nezvěstnou, pro dlouhodobý pobyt v cizině nedosažitelnou, nebo onemocněla chorobou, která natrvalo nebo po dohlednou dobu znemožňuje její výslech. V přezkoumávaném případě soudy dospěly k závěru, že výpověď bylo možné přečíst s ohledem na alternativu nezvěstného poškozeného. Nutné je podotknout že musejí být současně splněny obě podmínky, a to jak provedení výslechu způsobem odpovídajícím ustanovením trestního řádu, tak i objasnění nezvěstnosti svědka, čemuž soudy dostály.

34. K výpovědi K. K. z přípravného řízení je třeba ve smyslu § 211 odst. 2 tr. ř. uvést, že byl policejním orgánem vyslechnut po jeho řádném poučení dne 11. 5. 2020, za přítomnosti obhájce obviněného, který se od počátku výslechu účastnil a měl možnost klást svědkovi dotazy (č. l. 63 až 66 spisu). Obviněný i obhájce u hlavního líčení, kdy byl uvedený postup podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. realizován, žádné výhrady nevznesli. Je tak nesporné, že obviněnému nebo obhájci byla v průběhu trestního řízení alespoň jednou dána možnost, aby mohl tomuto svědkovi klást otázky, čímž byl respektován požadavek článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (srov. rozhodnutí č. 16/2016 Sb. rozh. tr.). Rovněž je vhodné uvést, že při hlavním líčení, kdy byl protokol o výpovědi svědka podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. přečten, měl po jeho přečtení obhájce možnost se s obviněným poradit, a obviněný byl následně soudem opětovně vyslechnut (č. l. 245 verte a 246 spisu).

35. V souvislostech je vhodné upozornit na názor zastávaný Evropským soudem pro lidská práva (dále jako „ESLP“) ve vztahu k případům, kdy provedení výslechu svědka, který vypovídal v přípravném řízení, může představovat obtíže, které mohou být buď překonatelné (např. pobyt svědka není znám), nebo nepřekonatelné (např. svědek objektivně není schopen vypovídat). ESLP upozornil, že s ohledem na zvláštní význam respektování práv obhajoby v trestním řízení nelze odepřít obviněnému právo, které mu zaručuje čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy, s odkazem na skutečnost, že podle vnitrostátního práva je přípustné pro rozhodnutí o oprávněnosti obvinění použít prohlášení učiněná před soudním projednáním případu osobami, které nelze v řízení před soudem znovu vyslechnout (viz rozsudek ve věci Fausciana proti Itálii ze dne 1. 4. 2004, stížnost č. 4541/02). ESLP pro tyto případy stanovil, že práva obhajoby jsou omezena v míře neslučitelné s požadavky článku 6 Úmluvy, jestliže je odsouzení založeno výlučně nebo v určující míře na výpovědi svědka, kterého obviněný neměl možnost vyslechnout nebo nechat vyslechnout ani v přípravném řízení, ani před soudem. Článek 6 Úmluvy tak dovoluje soudům založit odsouzení na výpovědi svědka, který vypovídá proti obviněnému a kterého obviněný nebo jeho obhájce neměli možnost v žádné fázi řízení vyslechnout, pouze za splnění následujících podmínek: zaprvé, jestliže skutečnost, že svědek nebyl s obviněným konfrontován, je důsledkem nemožnosti svědka najít, kdy musí být zjištěno, že příslušné orgány po něm aktivně pátraly, aby takovou konfrontaci umožnily; a zadruhé, sporná výpověď nemůže v žádném případě představovat jediný důkaz, na němž spočívá odsouzení. Pokud však měl obviněný možnost v přípravném řízení svědka vyslechnout, mělo by platit, že tato skutečnost již činí bezpředmětným zkoumání, zda orgány činné v trestním řízení vyvinuly opravdovou snahu o zajištění účasti svědka na jednání soudu či zda bylo odsouzení stěžovatele založeno výlučně na výpovědi tohoto svědka z přípravného řízen. [viz. rozsudky ve věcech Rachdad proti Francii ze dne 13. 11. 2003, stížnost č. 71846/01, § 23–24; a Zentar proti Francii rozsudek ze dne 13. 4. 2006, stížnost č.

17902/02, § 26]. Výše uvedený princip je totiž zcela zřejmě formulován tak, že zkoumání těchto dvou dodatečných podmínek se uplatní pouze v těch případech, kdy obviněný ani jeho právní zástupce neměli možnost dotyčného svědka v žádné fázi řízení vyslechnout. Ostatně z judikatury nevyplývá žádné obecné právo znovu v řízení před soudem vyslechnout svědky, které již obhajoba měla možnost vyslechnout (KMEC, Jiří. Kapitola XVI Právo na spravedlivý proces (čl. 6 EÚLP). In: KMEC, Jiří, KOSAŘ, David, a kol. Evropská úmluva o lidských právech. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 818 a 819).

36. V přezkoumávané věci tudíž bylo nutné zkoumat, zda byly dodrženy všechny procesní zásady tak, aby nejen formálně, ale i fakticky, soud zajistil aktivní vedení obhajoby obviněného, v rámci níž je právem obviněného zpochybňovat důkazy, jež jsou schopny ovlivnit rozhodnutí soudu o jeho vině (srov. nález pléna Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/2013, uveřejněn pod č. 175 ve sv. 71 Sb. nál. a usn. ÚS ČR). Ze spisového materiálu vyplynulo, že byť byl poškozený v rámci trestního řízení vyslechnut procesně použitelným způsobem pouze jednou, a to v přípravném řízení, stalo se tak za účasti obhájce obviněného a při plném respektu k právu na obhajobu obviněného, neboť obhájce měl možnost tvrzení poškozeného zpochybňovat a klást mu dotazy. Stejně tak po provedení této výpovědi jako důkazu u hlavního líčení bylo umožněno obviněnému, aby se ke skutečnostem z ní plynoucím vyjádřil a zpochybnil je. S ohledem na uvedená zjištění tak lze konstatovat, že v daných souvislostech byla podmínka, že výslech musí být proveden odpovídajícím způsobem, splněna.

37. Brojil-li obviněný proti závěru, že podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. bylo naplněno kritérium, že poškozený K. K. byl v době konání hlavního líčení nezvěstný, tak s výhradami obviněného nelze souhlasit.

38. Podle § 66 obč. zák. soud za nezvěstného může prohlásit svéprávného člověka, který opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není o něm známo, kde se zdržuje. Soud uvede v rozhodnutí den, kdy nastaly účinky prohlášení nezvěstnosti. Pro potřeby trestního řízení v § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. však není třeba, aby bylo o tom, že je osoba, jejíž výslech má být proveden, nezvěstná, rozhodnuto soudem ve smyslu § 66 a násl. obč. zák., je však třeba, postačí, že je výsledky šetření orgánů trestního řízení prokázáno, že po takové osobě bezvýsledně, pátraly nebo se bezvýsledně o provedení takového výslechu pokoušely a že osoba opustila své bydliště, nepodala o sobě zprávu a není o ní těmto orgánům známo, kde se zdržuje, tedy že není znám její pobyt (obdobně srov. DRAŠTÍK, A., FREMR, R. a kol. Trestní řád. Komentář k § 211. Praha: Wolters Kluwer, 2017, dostupný v právním informačním systému ASPI ke dni 14. 4. 2021).

39. Podle obsahu spisu i výpovědi poškozeného je zřejmé, že i v předmětné věci bylo nutné postupovat ve vztahu k nezvěstnosti poškozeného operativně, neboť jde o osobu, která žije jako tzv. bezdomovec. Soud prvního stupně se jej marně k hlavnímu líčení pokoušel předvolat. Jednak na den 20. 7. 2020 s pokynem, aby byla adresa poškozeného telefonicky ověřena, a jinak předvolání doručeno na všechny adresy, a podruhé na den 9. 9. 2020, kdy mu mělo být předvolání doručeno na adresu trvalého pobytu (č. l. 205 spisu), adresu zaměstnavatele a adresu, kterou uvedl na č. l. 63 spisu jako doručovací (č. l. 137 verte, č. l. 202 spisu). Tyto pokyny soud opíral o podklady ve spisovém materiálu. Vycházel z toho, že poškozený sice poprvé do úředního záznamu uvedl adresu pro doručování „Farní charita XY“ (č. l. 4 spisu), avšak tuto informaci o měsíc později změnil při výslechu dne 11. 5. 2020 (č. l. 63 spisu), kdy uvedl jako doručovací adresu „ul. XY, pošta“ a rovněž sdělil, že je zaměstnán u společnosti S., XY. Soud na tyto adresy poškozeného obeslal, avšak ze všech se obsílky vrátily s tím, že se mu nepodařilo doručit. Soud prvního stupně se proto snažil předvolání doručit i prostřednictvím policejního orgánu, o čemž svědčí záznamy na č. l. 225 a 228 spisu, avšak opět bezúspěšně se sdělením (č. l. 225 spisu), že se poškozený na adrese trvalého pobytu už několik let nezdržuje a policii se nepodařilo zjistit, kde by mohl pobývat. Z policejního záznamu ze dne 7. 8. 2020 (č. l. 228 spisu) je patrné, že svědek K. K. v období června 2020 u společnosti S. skutečně

pracoval, ale v době, kdy mu bylo doručováno, se zde již nevyskytoval. Podle protokolu z hlavního líčení ze dne 9. 9. 2020 (č. l. 245 verte spisu) se soud prvního stupně snažil poškozeného kontaktovat též prostřednictvím jeho telefonu a dotázal se obhájce, státního zástupce i obviněného, zda neví, kde se poškozený nachází, avšak ti mu nebyli schopni k místu jeho aktuálního pobytu sdělit jakékoli informace.

40. Z těchto skutečností plyne snaha soudů dostát své povinnosti a poškozeného k hlavnímu líčení předvolat a osobně jej vyslechnout. Respektovaly, že poškozený ve smyslu § 45a tr. ř. že veškeré písemnosti určené poškozenému se doručují na adresu, kterou poškozený uvede. Poškozený neměl zmocněnce a úkon, o který se jednalo, mohl provést jen osobně. Soud důvodně vycházel z poznatků, které poškozený uváděl v doručovací adrese a zasílal mu na adresu nejpozději poškozeným výslovně určenou pro doručování (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 549 a 550). Soud však po poškozeném pátral i nad jejich rámec, protože ho obesílal i do místa jeho posledního pracoviště a rovněž i prostřednictvím policie. Teprve tehdy, když všechny tyto pokusy o doručení a též o zjištění, kde se poškozený aktuálně nachází, byly zcela marné, dospěl k závěru, že je nezvěstný. Stávající místo pobytu poškozeného se tudíž nezjistilo, a nadto šlo o osobu bez domova, u které je dán předpoklad, že místa, na nichž pobývá, bude často měnit, k čemuž také podle učiněných zjištění došlo.

41. Soud prvního stupně splnil i druhou z podmínek stanovených v § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., a lze učinit závěr, že dostál všem svým procesním povinnostem. Byly dány zákonné předpoklady pro to, aby výpověď poškozeného K. K. při hlavním líčení přečetl, a proto na jejím základě mohl učinit i odpovídající skutkové a právní závěry. Lze jen dodat, že uvedeným postupem nedošlo k porušení práva obviněného na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 odst. 3 Úmluvy.

VI. Závěr

42. Nejvyšší soud v přezkoumávané věci zjistil, že z obsahu dovolání a z příslušného spisu je dostatečně patrné, že napadená rozhodnutí a jim předcházející řízení netrpí dovolatelem vytýkanými vadami. Námitky obviněného jsou sice částečně pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obsahově podřaditelné, leč nedůvodné. Z těchto důvodů dovolací soud dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, protože tak mohl učinit na podkladě přezkoumávaných rozhodnutí, z nichž je nedůvodnost podaného dovolání zřejmá.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Náhrada škody
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Zajištění věci (exkluzivně pro předplatitele)
- Zastupování zmocněncem (exkluzivně pro předplatitele)
- Slyšení ve vazebním řízení
- Účast obviněného u hlavního líčení
- Nesprávné poučení
- Nepříčetnost obviněného
- Nároky poškozených (exkluzivně pro předplatitele)

- Nemajetková újma, nutná obrana (exkluzivně pro předplatitele)
- Opatrovník (zmocněnec) poškozeného (exkluzivně pro předplatitele)